

Tahap Pemahaman Pelajar terhadap Istilah Baharu COVID-19: Kajian terhadap Universiti Awam di Malaysia

Students Comprehension to the New Terminology of COVID-19: Study to General University in Malaysia

Aminnudin Saimon¹
deanamin@iium.edu.my

Nazatul Aineena Abdul Latif²
nztaieena@gmail.com

Nazihah Abdul Rahim³
flwrcrystl98@gmail.com

Ainul Insyirah Mohd Yusoff
ainulinsyirah6052@gmail.com

Nur Syazani Hanis Mohammad
syazanihanis98@gmail.com

Kulliyah of Languages and Management, International Islamic University Malaysia,
Pagoh, Johor, MALAYSIA

Received: 20 January 2021; **Accepted:** 07 May 2021; **Published:** 30 May 2021

To cite this article (APA): Saimon, A., Abdul Latif, N. A., Abdul Rahim, N., Mohd Yusoff, A. I., & Mohammad, N. S. H. (2021). Tahap Pemahaman Pelajar terhadap Istilah Baharu COVID-19: Kajian terhadap Universiti Awam di Malaysia. *PENDETA: Journal of Malay Language, Education and Literature*, 12, 33-48. <https://doi.org/10.37134/pendeta.vol12.edisikhas.4.2021>

To link to this article: <https://doi.org/10.37134/pendeta.vol12.edisikhas.4.2021>

ABSTRAK

Pandemik COVID-19 yang melanda dunia pada ketika ini telah menyebabkan kewujudan istilah-istilah baharu khususnya istilah yang digunakan dalam penjenamaan COVID-19 kepada masyarakat. Kajian ini bertujuan untuk mengetahui penggunaan istilah-istilah baharu dalam COVID-19. Kajian ini merupakan kajian kuantitatif yang menggunakan kaedah tinjauan menggunakan satu soal selidik untuk mengenal pasti istilah-istilah baharu dalam COVID-19 dan mengkaji tahap pemahaman pelajar terhadap istilah dalam COVID-19. Seramai 200 orang pelajar daripada empat buah universiti awam telah dipilih dengan menggunakan persampelan rawak berstrata. Dapatan kajian mendapati bahawa pelajar UIAM mencatat jumlah pemahaman yang tinggi diikuti oleh UPSI, UKM dan UM. Daripada jumlah 3952, pelajar UIAM mencatat 1001 pemahaman terhadap istilah-istilah yang diberikan, diikuti oleh UPSI sebanyak 998, UKM 995 dan UM 958. Dapatan juga menunjukkan bahawa kebanyakan pelajar memahami istilah-istilah yang digunakan dalam COVID-19. Istilah *R-Naught*, *Aktiviti Survelan* dan *Triaging* merupakan istilah yang dominan tidak diketahui oleh pelajar dari keempat-empat buah universiti. Kebanyakan pelajar lebih gemar menggunakan istilah bahasa Inggeris berbanding istilah bahasa Melayu seperti *mask*, *hand sanitizer*, *surveying activity* dan sebagainya. Hasil kajian mendapati bahawa pemahaman pelajar dilihat amat baik mengenai istilah-istilah yang wujud semasa pandemik COVID-19.

Kata kunci: Istilah baharu, COVID-19, kuantitatif, tahap pemahaman, pelajar, universiti awam

ABSTRACT

The pandemic that hit the world at this time has led to the existence of a new term COVID-19 to society. This study aimed to find out the use of new terms in the COVID-19 press conference. This study is a quantitative study that uses a survey method where a questionnaire is used to identify new terms in the COVID-19 press conference and examine the level of student knowledge of terms in the COVID-19 press conference. A total of 200 students from four public universities were selected using stratified random sampling. The findings of the study revealed that UIAM students make the higher comprehensive, followed by UPSI, UKM and UM students. The total is 3952, UIAM students take the first as 1001 comprehensive of COVID-19 terminology followed by UPSI (998), UKM (995) and UM (958). The terms of R-Naught, Surveying Activities and Triaging are new terminologies that are not understood to all students from all chosen university. Most students preferred to use the term in English than in the Malay language such as masks, hand sanitizer and others. The final finding indicated that students comprehensive are really good towards the new terminology of COVID-19 pandemic.

Keywords: terminology, COVID-19, quantitative, comprehension level, student, general university

PENDAHULUAN

Pandemik COVID-19 yang melanda dunia telah membuka satu ruang kepelbagaian dari sudut penterjemahan dan padanan istilah bersesuaian bahasa Melayu yang diperkenalkan oleh Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) dan Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP). Dalam konteks peristilahan, pandemik ini telah menambahkan peristilahan dalam semua bahasa di seluruh dunia, termasuk bahasa Melayu yang turut menuntut penciptaan istilah baharu (Junaini Kasdan et al., 2020). Dalam kalangan masyarakat, istilah baharu muncul terutamanya dalam tempoh penularan wabak COVID-19. Konsep dan gagasan dalam pelbagai bidang termasuklah bidang kesihatan awam, yang kebanyakannya dibawa daripada bahasa Inggeris, dikatakan sukar untuk diterjemahkan atau diungkapkan dalam bahasa Melayu. Oleh sebab itu, banyak konsep baharu yang setiap satunya perlu dibina atau dicipta istilahnya menyebabkan berlakunya peminjaman istilah asing secara meluas. Dalam tatacara pembentukan istilah bahasa Melayu, penggubal istilah diberikan kelonggaran untuk meminjam istilah asing dengan syarat istilah asing yang dipinjam itu lebih sesuai maknanya, lebih singkat dan dapat memudahkan penyelarasan istilah (Hasnah Mohamad, 2020b). Walau bagaimanapun, penghasilan kosa kata atau istilah baharu seiring dengan perkembangan semasa pasti akan memperkukuh bahasa Melayu. Biarpun istilah bahasa Melayu terus berkembang, namun perkembangannya harus dikawal bukan disekat dan ditapis, sesuai dengan tujuan asal perancangan bahasa (Junaini Kasdan et al., 2020). Oleh itu, kajian ini secara umumnya mengenai penggunaan istilah-istilah baharu dan mengkaji tahap pengetahuan masyarakat terutamanya pelajar terhadap istilah COVID-19.

Penyataan Masalah

Pemahaman mengenai sesuatu istilah, leksikal yang baharu sememangnya bukanlah perkara yang mudah. Pemahaman tentang sesuatu istilah itu perlu melalui pelbagai kaedah, antaranya memahami sebutan, makna dan penggunaannya dalam konteks (Junaini Kasdan et al., 2020). Melihat kepada situasi pandemik COVID-19 ini, pelbagai istilah baharu diperkenal sejajar dengan tersebarnya pandemik tersebut. Permasalahan timbul apabila wujud masyarakat yang tidak memahami maksud dan penggunaan istilah-istilah baharu dalam COVID-19 walaupun penggunaan istilah tersebut sudah meluas penggunaannya. Hal ini sejajar dengan kenyataan Hasnah Mohamad (2020a) yang mengatakan sebahagian besar perkataan tersebut dibawa masuk daripada istilah asing lalu diubah suai bentuk bahasanya mengikut pedoman pembentukan istilah sedia ada bagi memperkatakan bidang-bidang baharu. Namun demikian, ada juga istilah yang dibentuk menggunakan kaedah perekaciptaan menggunakan bahasa Melayu sepenuhnya. Sesetengah ahli bahasa berpendapat bahawa proses ini menyumbang terhadap pengayaan atau pertambahan kosa kata bahasa Melayu, serta mencerminkan pemikiran masyarakat yang semakin berkembang maju melalui pasyarakatatan pelbagai kosa kata khusus dalam pelbagai bidang ilmu. Penggunaan istilah yang kurang difahami maknanya dan jarang didengari secara tidak langsung akan memberikan kekeliruan dalam kalangan pengguna istilah semasa menggunakan istilah tersebut, malah terdapat segelintir masyarakat yang tidak mengetahui langsung

mengenainya walaupun istilah tersebut sering kali digunakan ketika sidang media COVID-19 dan telah diperkenalkan oleh Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) dan Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP). Oleh itu, bertitik tolak daripada isu pemahaman, masalah yang timbul ialah penggunaan istilah baharu dalam COVID-19 sudah meluas penggunaannya, namun pemahaman oleh pelajar terhadap istilah COVID-19 dilihat masih lagi kurang.

Kurangnya kajian yang menghuraikan istilah dalam teks umum bahasa atau bahan ilmiah bahasa Melayu dapat dilihat daripada sorotan literatur yang memaparkan bahawa kebanyakan kajian lebih tertumpu kepada pelbagai aspek lain, contohnya aspek kaedah pembentukan istilah oleh Junaini Kasdan et al. (2020), dan kajian Asrul Azuan et al., (2014), serta aspek kebolehterimaan istilah dalam kajian Mohd Saipuddin Suliman et al. (2021) dan Hasnah Mohamad (2020b). Kurangnya kajian peristilahan ini akan mengakibatkan ketidakselarasan istilah dalam sesuatu bidang. Hal ini diperjelas oleh Junaini Kasdan, Harshita Aini Haroon, Nor Suhaila Che Pa, dan Zuhairah Idrus (2017) yang mengatakan bahawa dalam bidang Kejuruteraan dan Sains dan Teknologi (S&T) misalnya, istilah 'crown' dipadankan dengan 'jemala', 'silara', 'puncak', 'perdu', 'laur' dan 'korona' dalam bidang Kejuruteraan dan S&T memiliki sekurang-kurangnya dua padanan istilah bahasa Melayu bagi merujuk konsep yang sama. Justeru itu, dengan adanya kajian yang pelbagai dalam bidang peristilahan, masalah yang timbul ini dapat diatasi dan dapat memberi pemahaman kepada masyarakat mengenai sesuatu istilah yang dicipta. Pemahaman terhadap istilah amat penting kerana istilah-istilah yang digunakan akan memberi kesan yang besar kepada penguasaan kosa kata dan keintelektualan seseorang terutamanya pelajar. Oleh yang demikian, pemahaman terhadap istilah perlu dikuasai kerana istilah-istilah yang dibentuk berpaksikan isu semasa atau fenomena yang berlaku. Pelajar khususnya perlu ambil cakna mengenai isu dan fenomena yang berlaku.

OBJEKTIF KAJIAN

Objektif kajian merupakan perkara yang penting dalam sesuatu kajian. Dalam kajian ini, pengkaji telah memastikan dua objektif yang penting sebagai matlamat utama kajian ini. Objektif yang telah dirangka adalah seperti yang berikut:

1. Mengetahui istilah-istilah baharu dalam sidang media COVID-19.
2. Mengetahui tahap pemahaman pelajar terhadap istilah dalam COVID-19.

Persoalan Kajian

Berdasarkan permasalahan kajian yang dikemukakan, terdapat dua persoalan kajian yang akan dijawab melalui kajian ini, iaitu:

- a. Apakah istilah-istilah baharu dalam sidang media COVID-19?
- b. Sejauh manakah tahap pengetahuan pelajar terhadap istilah dalam COVID-19?

Batasan Kajian

Terdapat beberapa batasan atau limitasi dalam kajian ini. Antaranya ialah responden kajian ini hanya terdiri daripada pelajar-pelajar universiti yang berumur antara 18 sehingga 26 tahun. Pengkaji juga menghadkan kepada empat buah universiti sahaja, iaitu Universiti Islam Antarangsa Malaysia (UIAM) kampus Pagoh, Universiti Malaya (UM), Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) dan Universiti Pendidikan Sultan Idris (UPSI). Pengkaji telah menetapkan jumlah responden, iaitu sebanyak 200 orang pelajar daripada keempat-empat universiti dalam penyelidikan ini. Responden yang dipilih ini ialah pelajar yang mengikuti kursus Bahasa Melayu sebagai kursus utama di Universiti yang dipilih. Seramai 50 orang pelajar daripada setiap universiti yang dipilih. Pelajar yang dipilih pula tidak dihadkan pada jantina, iaitu jantina yang dipilih adalah secara rawak menggunakan persampelan rawak mudah. Pengkaji juga telah menetapkan masa selama dua minggu untuk mengutip data daripada responden.

Data yang diperoleh, iaitu istilah-istilah yang digunakan adalah berdasarkan sidang media COVID-19 yang dipengerusikan oleh Tan Sri Dr. Mohd. Hisham Abdullah selaku Pengarah Kementerian Kesihatan Malaysia. Istilah yang digunakan semasa sidang media kemudiannya diselaraskan dengan Dewan Bahasa dan Pustaka. Setiap istilah yang digunakan dalam sidang media dipadankan dengan istilah yang dikeluarkan Dewan Bahasa dan Pustaka.

SOROTAN LITERATUR

Kajian yang bertajuk ‘Pembentukan Istilah Sains Kesihatan oleh Pengguna dalam Teks Umum Bahasa Melayu’ oleh Hasnah Mohamad (2020b) mengkaji berkenaan istilah sains kesihatan dalam teks umum dan menghuraikan korpus istilah dari segi kekerapan kemunculan istilah dalam korpus umum bahasa Melayu. Kajian ini menggunakan kaedah analisis kandungan teks yang melibatkan korpus teks bidang perubatan. Dapatan kajian mendapati penggunaan istilah yang kompleks dalam teks akhbar adalah lebih rendah jika dibandingkan dengan kata umum. Menurut kajian teks akhbar didapati menggunakan bahasa yang mudah difahami dan memberikan maklumat tambahan berkenaan sesuatu istilah dengan lebih terperinci dan terkini. Kemunculan istilah dalam pelbagai bidang menyumbang kepada pengayaan kosa kata bahasa Melayu dan amat penting dalam menyokong perkembangan bahasa Melayu sebagai bahasa ilmu. Namun, kajian istilah dalam teks umum bahasa Melayu masih agak kurang. Kebanyakan kajian lebih memberikan tumpuan kepada aspek pembentukan istilah serta aspek kebolehterimaan istilah. Selain itu, fenomena lambakan istilah asing dalam kosa kata bahasa Melayu, khususnya dalam bidang sains dan teknologi juga menunjukkan bahawa masyarakat kini sering mencipta istilah secara mudah melalui penyerapan istilah asing untuk keperluan semasa. Justeru, kajian ini menghuraikan pembentukan istilah dalam teks bidang perubatan (sains kesihatan) bahasa Melayu. Objektif pertama adalah untuk mengenal pasti istilah sains kesihatan dalam teks umum dan objektif kedua adalah untuk menghuraikan korpus istilah dari segi kekerapan kemunculan istilah dalam korpus umum bahasa Melayu. Kajian ini menggunakan kaedah analisis kandungan teks yang melibatkan korpus teks bidang perubatan (sains kesihatan) daripada akhbar dalam talian, iaitu Berita Harian, Harian Metro, Utusan, Kosmo, dan Info Sihat dari Januari 2015 hingga Februari 2018, melibatkan 41000 patah perkataan. Sistem penganalisis teks TextStat digunakan untuk memaparkan data kajian dalam bentuk kekerapan kata dan konkordans untuk mengenalpasti istilah.

Kajian yang dijalankan oleh Junaini Kasdan et al. (2020) bertujuan untuk menganalisis dan menghuraikan fenomena penciptaan istilah tentang COVID-19. Data kajian ini diperoleh daripada istilah yang digunakan dalam teks kenyataan akhbar Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM). Hasil daripada kajian menunjukkan 67.0% (96) istilah yang digunakan oleh KKM telah dibakukan oleh DBP. Namun begitu, terdapat sebahagian istilah yang sememangnya merupakan istilah baharu tetapi pembentukannya didapati menepati pedoman pembentukan istilah. Dari perspektif linguistik, pandemik ini turut mencambahkan korpus perbendaharaan kata bahasa Melayu dengan sangat pesat. Sebagai contoh, wujudnya istilah *penjarakan sosial*, *droplet*, *PPE*, *PKP*, dan *meratakan puncak lengkungan*. Bahkan terdapat istilah yang pelbagai untuk merujuk satu konsep yang sama, misalnya nyahkuman, kadar peningkatan kes dan lonjakan kes. Hal ini tentunya dapat menimbulkan kekeliruan pada pengguna. Dari aspek terminologi pula, fenomena keanekaragaman penciptaan istilah ini perlu diberikan perhatian bagi memastikan istilah yang digunakan dapat difahami dan diamalkan oleh pengguna kerana istilah tersebut berkaitan dengan kesejahteraan masyarakat.

Kajian yang bertajuk ‘Penciptaan Istilah dan Akal Budi Melayu’ dijalankan oleh Junaini Kasdan (2020) mengatakan peristilahan dibentuk untuk menyokong perbendaharaan kata bagi setiap ilmu yang dikembangkan. Melalui kajian ini, pengkaji mengatakan bahawa hasil menganalogi sesuatu istilah akan menghasilkan istilah baharu yang menepati konsep dan mengekalkan ragam kemelayuan. Selain itu, menurut kajian ini, penciptaan istilah terbentuk melalui pengalaman seharian dan mengikut kreativiti penutur dan masyarakat setempat.

Junaini Kasdan et al. (2017) telah menjalankan kajian yang bertajuk ‘Gandaan Separa dalam Terminologi Bahasa Melayu: Analisis Sosioterminologi’ mendapati bahawa pembentukan istilah

gandaan separa mengekalkan ragam kemelayuan istilah yang dibentuk, namun pembentukannya bukanlah dilakukan secara sembrono, sebaliknya mempunyai pola dan sistem yang teratur. Istilah dibentuk untuk menyokong perbendaharaan kata bagi setiap ilmu yang dikembangkan. Walaupun ada pendapat yang mengatakan bahawa sebahagian besar istilah pada masa lalu dibentuk secara spontan, namun pasti ada kaedah tersendiri yang membantu bijak pandai dahulu mencipta istilah. Bahkan, beberapa hasil penelitian membuktikan bahawa masyarakat Melayu mencipta istilah berdasarkan pengalaman mereka berinteraksi dengan alam. Tradisi tersebut tidak hanya terhenti dalam kalangan masyarakat Melayu lama, tetapi juga berkesinambungan sehingga kini. Misalnya, melalui kaedah pembentukan nama-nama fauna seperti sesibur (sibur-sibur), papatung (patung-patung), lelais (lais-lais) atau sumpah (sumpah-sumpah); dan flora seperti deduit (duit-duit), bebaru (baru-baru), bebuas (buasbuas) atau bebati (beti-beti) yang muncul sejak zaman dahulu, kini istilah seperti cecair, rerambut, tetikus, bebuli dan tetingkap digunakan dalam pelbagai bidang ilmu, termasuk kejuruteraan dan sains dan teknologi. Persamaan struktur tersebut bukan sekadar berdasarkan peniruan semata-mata, sebaliknya ada rumus yang pastinya dapat dijelaskan. Artikel ini bertujuan memaparkan aspek dan pola gandaan separa dalam terminologi bahasa Melayu, di samping menjelaskan keterkaitan antara ilmu dan penciptaan istilah. Kupasan konsep istilah yang dihuraikan menggunakan pendekatan sosioterminologi, yang menggabungkan data, analogi, falsafah dan kognisi penutur Melayu, bukan sahaja dapat menyingkap kebijaksanaan Melayu dalam menentukan pemilihan istilah tetapi juga menyerlahkan akal budi Melayu. Analisis yang dilakukan terhadap 1,087 istilah gandaan separa yang ditemukan dalam korpus istilah Kejuruteraan dan Sains dan Teknologi (S&T) mendapati bahawa walaupun pembentukan istilah gandaan separa mengekalkan ragam kemelayuan istilah yang dibentuk, namun pembentukannya bukanlah dilakukan secara sambil lewa, sebaliknya mempunyai pola dan sistem yang teratur.

Kajian yang dijalankan oleh Hasnah binti Mohamad (2017) adalah bertujuan untuk meneliti istilah-istilah baharu yang tersebar dalam kalangan masyarakat dan menghuraikan aspek pembentukannya. Sampel yang digunakan dalam kajian tersebut diperoleh daripada makalah dalam akhbar tempatan dalam talian. Kajian ini menerapkan Pedoman Umum Pembentukan Istilah Bahasa Melayu untuk menganalisis data yang telah dikenal pasti. Dapatan kajian menunjukkan sebanyak 64 istilah pelbagai bidang berjaya dikumpulkan. Kajian mendapati bahawa 30% istilah dibentuk daripada bahasa Melayu sepenuhnya, manakala 16% daripada bahasa asing dan 14% merupakan gabungan bahasa Melayu dan bahasa asing.

METODOLOGI KAJIAN

Kajian tinjauan ini merupakan kajian inferensi dengan menggunakan data-data kuantitatif yang telah dipungut melalui borang soal selidik. Data-data yang diperoleh daripada analisis kandungan teks dan borang soal selidik akan dianalisis dan dipersembahkan dalam bentuk jadual dan graf. Hasil daripada analisis tersebut akan dapat memberi kesimpulan berdasarkan objektif kajian yang telah ditetapkan. Data yang diperoleh dikumpul menggunakan borang soal selidik yang telah diedarkan secara rawak menerusi aplikasi 'whatsapp' dan telah diedarkan kepada empat buah universiti awam di empat buah negeri yang berbeza, iaitu Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM) kampus Pagoh di Johor, Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) di Bangi, Selangor, Universiti Malaya (UM) di Kuala Lumpur dan Universiti Pendidikan Sultan Idris (UPSI) di Tanjung Malim, Perak. Data yang diperoleh secara rawak diambil daripada seramai 200 orang responden yang terdiri daripada semua bangsa yang berjantina lelaki dan wanita. Data yang dikumpul secara rawak ini juga digunakan bagi membolehkan setiap orang mempunyai peluang yang sama untuk menjawab soalan tersebut mengikut pengetahuan masing-masing. Tujuan kami memilih universiti awam yang berlainan negeri adalah untuk memastikan data yang diperoleh memenuhi kehendak kajian. Disebabkan responden berada diberlainan negeri, pengkaji ingin memastikan tahap pengetahuan mereka terhadap istilah baharu semasa Covid-19 telah mencapai seratus peratus kerana istilah tersebut merupakan istilah rasmi yang sepatutnya diaplikasikan dalam kehidupan harian berbanding istilah lain yang pelbagai. Hal ini bertujuan untuk memartabatkan penggunaan istilah yang betul dalam bahasa Melayu.

Instrumen utama yang digunakan dalam kajian ini ialah borang soal selidik. Kaedah ini digunakan untuk memperoleh data kuantitatif daripada responden. Soalan daripada soal selidik kajian ini digunakan dengan merujuk Kamus Dewan Bahasa dan Pustaka untuk memastikan istilah tersebut telah rasmi digunakan. Rujukan ini dibuat adalah untuk mengesahkan penggunaan istilah tersebut dalam data DBP. Persampelan yang digunakan dalam kajian ini adalah menggunakan teknik persampelan bertujuan. Persampelan ini dipilih kerana pengkaji memfokuskan responden daripada pelajar yang mengambil Bahasa Melayu sebagai kursus utama di universiti. Kajian ini telah dijalankan pada sepanjang bulan Oktober 2020 (1 hingga 31 hari bulan). Sebelum kajian ini dijalankan, pengkaji telah menjalankan kajian rintis bagi mengenal pasti metodologi, masalah dan pendekatan yang sesuai. Selain itu, pengkaji juga menganalisis teks ucapan Perdana Menteri Malaysia dan teks ucapan Pengarah Kementerian Kesihatan Malaysia untuk mencari istilah baharu yang sering digunakan semasa mengumumkan situasi kes baharu Covid-19 di Malaysia. Soal selidik ini diubah suai berdasarkan keperluan objektif kajian. Borang soal selidik ini terbahagi kepada dua bahagian, iaitu bahagian pertama merupakan bahagian demografi responden yang terdiri sebanyak tiga maklumat peribadi seperti jantina, umur dan nama universiti dan bahagian kedua ialah senarai istilah baharu semasa COVID-19, iaitu sebanyak 23 istilah. Penjelasan mengenai borang soal selidik adalah seperti Jadual 1.

Jadual 1. Rangka mengenai item-item yang disoal dalam borang soal selidik.

Bahagian	Item
A: Demografi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jantina 2. Umur 3. Nama institusi pengajian
B: Objektif Kajian	<p>Mengkaji tahap pengetahuan pelajar terhadap istilah baharu dalam sidang media COVID-19</p> <p>Senarai istilah:-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. R-Naught 2. Pandemik 3. Kluster 4. Subkluster 5. Meratakan lengkungan 6. Penjejakan kontak 7. Kuarantin sendiri 8. Aktiviti surveilan 9. Triaging 10. Operasi pemantauan 11. Penjarakan sosial 12. Perintah kawalan pergerakan 13. Penutup hidung dan mulut 14. Pensanitasi tangan 15. Kuarantin 16. Vaksin 17. Norma baharu 18. Silent spreader 19. Perintah kawalan diperketat 20. Perebak utama 21. Barisan hadapan 22. Personal Protective Equipment (PPE) 23. S.O.P Covid (standard operating procedure)

Secara rumusan, bahagian A dibentuk untuk mendapatkan maklumat peribadi responden, manakala bahagian B dikemukakan untuk mengetahui tahap pemahaman responden terhadap istilah baharu ketika COVID-19.

DAPATAN DAN PERBINCANGAN

Dalam dapatan kajian, pengkaji akan menjelaskan demografi responden yang terdiri daripada jantina, umur dan universiti. Seterusnya, pengkaji akan menghuraikan objektif kajian pertama dan kedua. Objektif kajian ini adalah mengenal pasti istilah-istilah baharu dalam COVID-19 dan menghuraikan tahap pemahaman pelajar terhadap istilah baharu dalam COVID-19 di bahagian yang berikut:

Demografi Responden

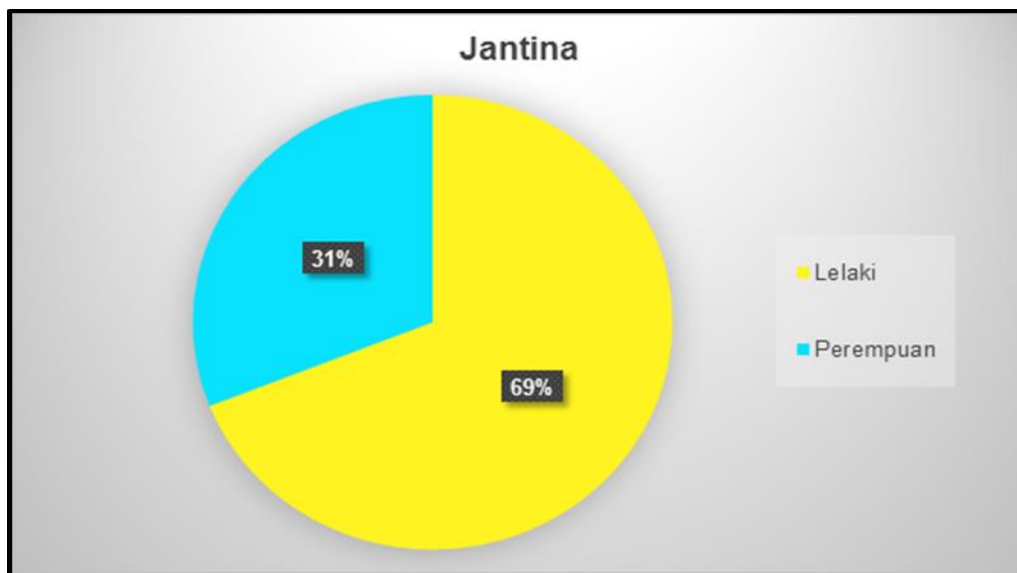
Bahagian ini akan menghuraikan demografi responden yang terdiri daripada jantina, umur dan universiti. Jadual dan carta pai disediakan di bahagian ini untuk memudahkan lagi pemahaman mengenai demografi responden dengan lebih jelas.

1. Jantina

Jadual 2 menunjukkan demografi responden mengikut jantina.

Jadual 2. Responden mengikut jantina

Bil.	Jantina	Bilangan pelajar (orang)	Peratus (%)
1.	Lelaki	62	31
2.	Perempuan	138	69
	Jumlah	200	100

Rajah 1. Demografi responden berdasarkan jantina

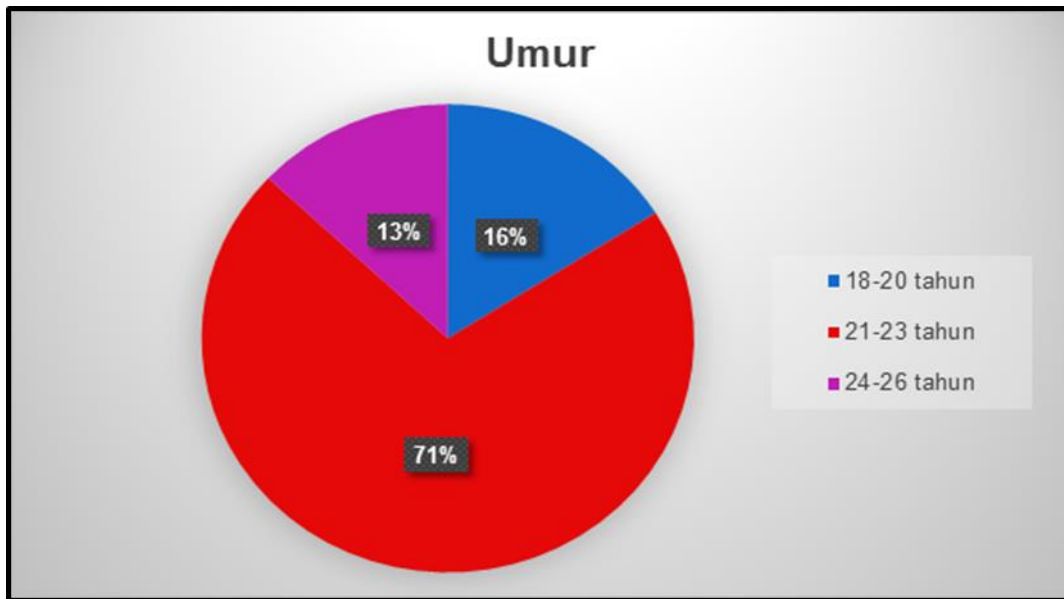
Berdasarkan Rajah 1, kajian ini melibatkan 200 orang responden yang terdiri daripada 62 orang responden lelaki bersamaan 31%, manakala responden perempuan berjumlah 138 orang bersamaan 69%.

2. Umur

Jadual 3 dan Rajah 2 di bawah menunjukkan demografi responden berdasarkan umur.

Jadual 3. Demografi pelajar berdasarkan umur.

Bil.	Umur	Bilangan pelajar (orang)	Peratusan (%)
1	18 - 20 tahun	32	16
2	21 - 23 tahun	142	71
3	24 - 26 tahun	26	13
	Jumlah	200	100

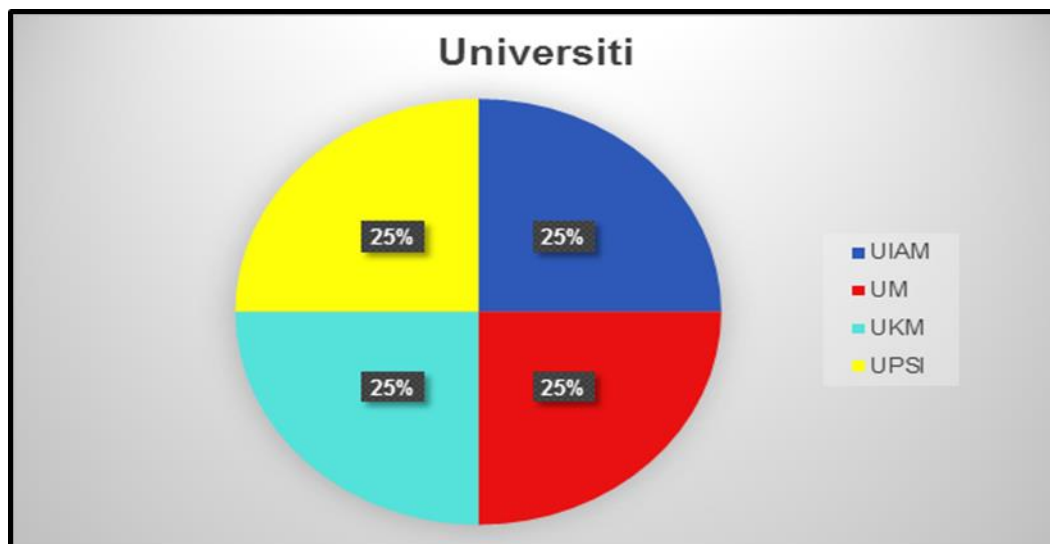

Rajah 2. Demografi umur responden

Rajah 2 di atas menunjukkan peratusan umur responden yang terdiri daripada umur 18 tahun hingga 26 tahun. Seramai 32 orang pelajar bersamaan 16% responden berumur antara 18 tahun hingga 20 tahun. Seterusnya, reponden yang berumur 21 tahun hingga 23 tahun mencatat peratusan sebanyak 71% bersamaan 142 orang responden. Responden yang berumur 24 tahun hingga 26 tahun pula, mencatatkan peratusan sebanyak 13% bersamaan 26 orang responden.

3. Universiti

Rajah 3 di bawah menunjukkan demografi responden mengikut universiti yang terdiri daripada UIAM Kampus Pagoh, UM, UKM dan UPSI.

Rajah 3. Demografi universiti responden

Berdasarkan Jadual 5 dan Rajah 3, kajian ini menggunakan seramai 200 orang responden daripada universiti awam, iaitu Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM) kampus Pagoh, Universiti Malaya (UM), Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) dan Universiti Pendidikan Sultan Idris (UPSI) telah menjawab soal selidik ini. Melalui Rajah 3 di atas menunjukkan jumlah responden daripada setiap universiti adalah sama, iaitu 25% bersamaan 50 orang pelajar daripada universiti tersebut.

Mengenal Pasti Istilah-Istilah Baharu dalam COVID-19

Sebanyak 23 istilah baharu dalam COVID-19 yang diperoleh daripada sidang media telah berjaya dikenal pasti semasa proses pengumpulan data dijalankan. Istilah-istilah ini diperoleh daripada sidang media yang dijalankan semasa pandemik COVID-19, iaitu menerusi sidang media Pengarah Kementerian Kesihatan Malaysia. Seterusnya, Jadual 5 menunjukkan istilah-istilah baharu COVID-19 tersebut dan juga dilampirkan makna daripada istilah-istilah tersebut.

Jadual 5. Istilah baharu COVID-19 dan maknanya.

No.	Istilah baharu COVID-19	Maksud Istilah Baharu
1.	<i>R-Naught</i>	Kebolehjangkitan sesuatu virus pada permulaan sesuatu wabak di dalam masyarakat.
2.	<i>Pandemik</i>	Wabak yang sudah menular ke kawasan atau wilayah yang lebih luas malah ke pelbagai benua dan ke seluruh dunia.
3.	<i>Kluster</i>	Kejadian apabila berlakunya banyak kes jangkitan di sesuatu kawasan atau daripada sesuatu kumpulan.
4.	<i>Subkluster</i>	Kelompok kecil yang berada di dalam kumpulan besar di sesuatu kawasan.
5.	<i>Meratakan lengkungan</i>	Mengelak peningkatan mendadak jumlah kes positif Covid-19 serta penularan jangkitan.
6.	<i>Penjejakan kontak</i>	Mengenal pasti mereka yang telah terdedah kepada mereka yang dijangkiti bagi mendapat maklumat lanjut tentang kontak atau pendedahan berkenaan.
7.	<i>Kuarantin sendiri</i>	Individu yang pernah berhubung dengan kes positif tetapi tidak dikenal pasti sebagai kontak rapat. Tidak dikenakan HSO & tidak dipakaikan gelang. Perlu kuarantin diri & pantau status kesihatan selama 14 hari.
8.	<i>Aktiviti surveilan</i>	Aktiviti surveilan bertindak sebagai sistem amaran awal (<i>early warning</i>) dan pengesanan awal (<i>early detection</i>) bagi jangkitan COVID-19 di Malaysia.
9.	<i>Triaging</i>	Penilaian dan penyaringan pesakit mengikut keperluan rawatan kecemasan dan evakuasi kes.
10.	<i>Operasi pematuhan</i>	Pasukan petugas operasi pematuhan terdiri daripada 14 agensi kerajaan yang diberi kuasa oleh Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) untuk pelaksanaan pematuhan PKPB.
11.	<i>Penjarakan sosial</i>	Meningkatkan jarak fizikal antara manusia bagi mengelak jangkitan virus, melebihi satu meter, malah hingga dua meter di sesetengah negara.
12.	<i>Perintah kawalan pergerakan</i>	Arahan atau peraturan yang dikenakan oleh kerajaan sesebuah negara bagi membataskan pergerakan dan mengurangkan sosialisasi untuk mengekang penyebaran Covid-19.
13.	<i>Penutup hidung dan mulut</i>	Topeng yang mempunyai 3 lapisan untuk melindungi hidung dan mulut daripada penularan COVID-19.
14.	<i>Pensanitasi tangan</i>	Bahan yang berupa cecair atau gel yang digunakan untuk membersihkan bahan pencemaran seperti kuman (bakteria, virus, kulat dan lain-lain) penyebab penyakit.
15.	<i>Kuarantin</i>	Suatu pendekatan dalam perubatan, iaitu manusia, haiwan ataupun tumbuhan diasingkan untuk tempoh tertentu mencegah dan meneghadkan penularan penyakit.

16.	<i>Vaksin</i>	Suatu persediaan biologi yang menyediakan pelalian aktif untuk penyakit tertentu.
17.	<i>Norma baharu</i>	Amalan yang sebelum ini bukan amalan biasa akan menjadi kelaziman atau amalan biasa.
18.	<i>Silent spreader</i>	Seseorang yang tidak mengalami gejala sesuatu penyakit tetapi menjangkiti orang lain.
19.	<i>Perintah kawalan diperketat</i>	PKPD termasuk: <ul style="list-style-type: none"> a) semua penduduk dan pelawat di dalam kawasan dilarang keluar dari rumah mereka semasa perintah itu; b) bukan penduduk dan pelawat dari luar kawasan tidak dibenarkan masuk ke kawasan yang tertakluk kepada perintah itu; c) semua perniagaan ditutup; d) bekalan makanan yang mencukupi akan diberikan oleh pihak berkuasa semasa 14 hari untuk semua penduduk; e) pangkalan perubatan akan ditubuhkan di kawasan itu; f) semua jalan ke kawasan itu disekat.
20.	<i>Perebak utama</i>	Keadaan seorang individu berupaya untuk menjangkiti ramai orang.
21.	<i>Barisan hadapan</i>	Pasukan polis, doktor, tentera dan lain-lain lagi yang mengawal dan melindungi masyarakat daripada dijangkiti penyakit berjangkit.
22.	<i>Personal Protective Equipment (PPE)</i>	Segala bentuk pakaian dan peralatan tambahan yang dicipta untuk memberi perlindungan daripada bahaya.
23.	<i>S.O.P Covid (standard operating procedure)</i>	SOP dalam bahasa Melayu disebut Prosedur Operasi Standard. SOP bermaksud peraturan atau prosedur yang disusun oleh KKM, di mana semua peraturan perlu dipatuhi oleh masyarakat.

Pemahaman Pelajar terhadap Istilah Baharu dalam COVID-19

Berdasarkan objektif satu yang sudah dinyatakan, objektif kedua ini adalah untuk melihat tahap pemahaman pelajar terhadap istilah COVID-19 yang sering digunakan semasa sidang media oleh Pengarah Kementerian Kesihatan Malaysia. Jadual 6 merupakan penunjuk tahap pemahaman pelajar dari Universiti yang telah dipilih. Jadual 6 juga menunjukkan jumlah keseluruhan pemahaman pelajar terhadap istilah-istilah COVID-19 yang dipilih.

Jadual 6. Jumlah keseluruhan pemahaman pelajar terhadap istilah baharu COVID-19.

Istilah COVID-19	UIAM		UPSI		UM		UKM		Jumlah	
	Tahu	Tak Tahu	Tahu	Tak Tahu	Tahu	Tak Tahu	Tahu	Tak Tahu	Tahu	Tak tahu
<i>R-Naught</i>	4	46	9	41	14	36	15	35	42	158
<i>Pandemik</i>	50	-	50	-	50	-	50	-	200	0
<i>Kluster</i>	50	-	50	-	50	-	50	-	200	0
<i>Subkluster</i>	46	4	44	6	32	18	42	8	164	36
<i>Meratakan</i>	42	8	40	10	28	22	36	14	146	54
<i>Lengkungan</i>										
<i>Penjejakan Kontak</i>	49	1	44	6	46	4	47	3	186	14
<i>Kuarantin Kendiri</i>	48	2	50	-	49	1	49	1	196	4

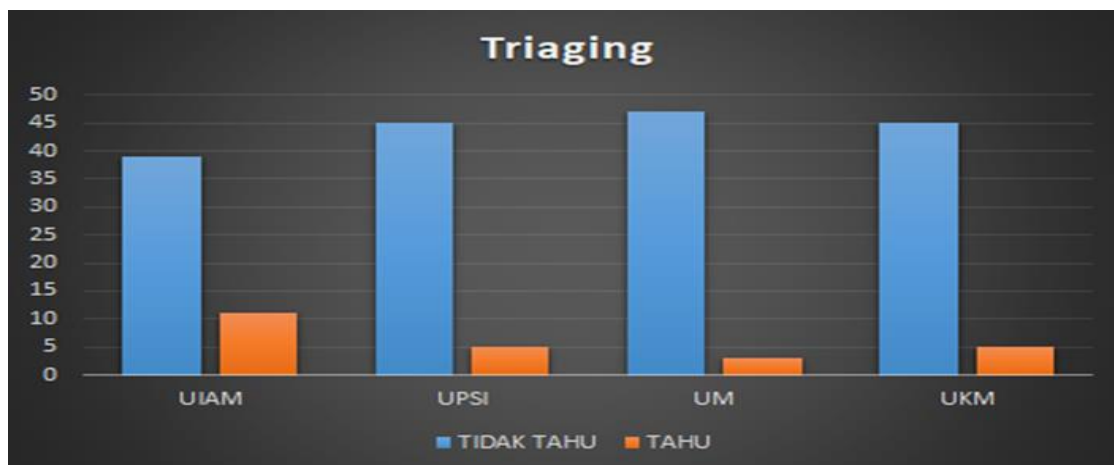
<i>Aktiviti Survelan</i>	21	29	20	30	22	28	20	30	83	117
<i>Triaging</i>	11	39	5	45	3	47	5	45	24	176
<i>Operasi Pematuhan</i>	48	2	48	2	45	5	49	1	190	10
<i>Penjarakan Sosial</i>	50	-	50	-	50	-	49	1	199	1
<i>Perintah Kawalan Pergerakan</i>	50	-	50	-	50	-	50	-	200	0
<i>Penutup Hidung & Mulut</i>	50	-	50	-	50	-	50	-	200	0
<i>Pensanitasi Tangan</i>	49	1	50	-	46	4	50	-	195	5
<i>Kuarantin</i>	50	-	50	-	50	-	50	-	200	0
<i>Vaksin</i>	50	-	50	-	50	-	50	-	200	0
<i>Norma Baharu</i>	50	-	50	-	50	-	50	-	200	0
<i>Silent Spreader</i>	42	8	45	5	48	2	39	11	174	26
<i>Perintah Kawalan Pergerakan Diperketat</i>	50	-	50	-	49	1	50	-	199	1
<i>Perebak Utama</i>	48	2	48	2	49	1	48	2	193	7
<i>Barisan Hadapan</i>	50	-	50	-	50	-	50	-	200	0
<i>Personal Protective Equipment (P.P.E)</i>	46	4	45	5	27	23	46	4	164	36
<i>Standard Operating Procedure (S.O.P)</i>	47	3	50	-	50	-	50	-	197	3
Jumlah	1001	149	998	152	958	192	995	155	3952	648

1. *Triaging*

Triaging didefinisikan sebagai penilaian dan penyaringan pesakit mengikut keperluan rawatan kecemasan dan evakuasi kes. Istilah ini digunakan dan muncul semasa COVID-19. Istilah *Triaging* ini dilihat memberi masalah untuk memahami istilah ini berdasarkan soal selidik yang telah dijalankan. Hal ini demikian kerana penggunaan istilah *triaging* ini digunakan dalam sidang media, namun definisi bagi istilah ini tidak dijelaskan dengan terperinci. Junaini Kasdan et al., (2020) menjelaskan bahawa pemahaman sesuatu istilah perlulah diberikan penjelasan, jika tidak diselarikan penggunaannya, hal ini akan memberi kesukaran kepada khalayak untuk memahami sesuatu istilah tersebut. Jadual 7 menunjukkan tahap pemahaman pelajar terhadap istilah *triaging*.

Jadual 7. Tahap Pengetahuan Pelajar Terhadap Istilah dalam Sidang Media COVID-19

Nama IPTA	UIA	UPSI	UM	UKM
Tahu	11	5	3	5
Tidak tahu	39	45	47	45
Jumlah	50	50	50	50

Rajah 4. Tahap pemahaman pelajar terhadap istilah triaging.

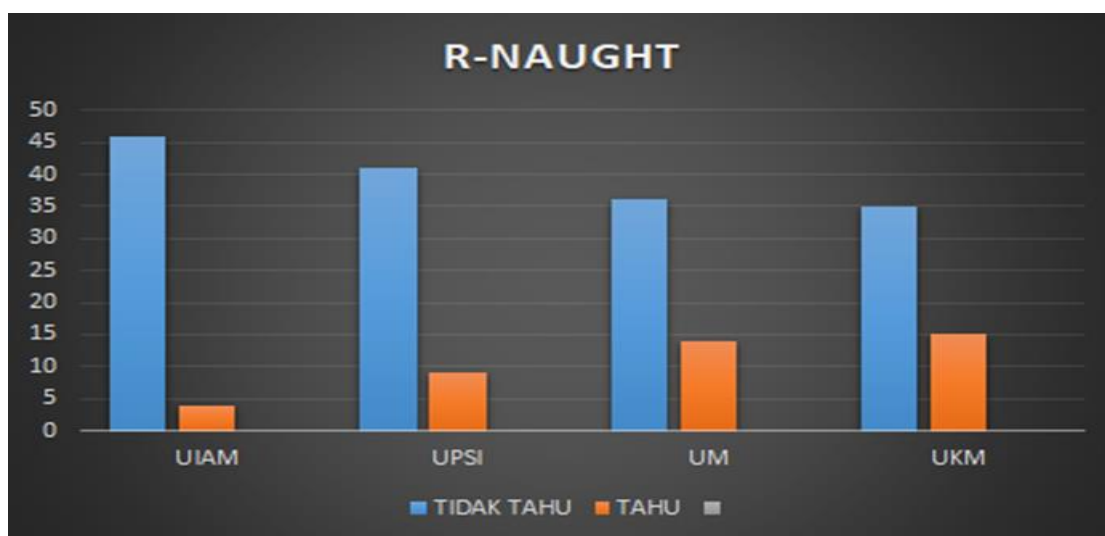
Berdasarkan Jadual 7 dan Rajah 4 di atas, istilah *Triaging* mencatatkan angka tertinggi jumlah pelajar yang tidak tahu berbanding istilah yang lain dengan catatan jumlah sebanyak 176 orang daripada jumlah keseluruhan 200 orang. Hal ini disebabkan istilah tersebut jarang digunakan atau didengar dalam komunikasi harian. Dari segi perbandingan, UM mencatatkan jumlah tertinggi yang tidak mengetahui tentang makna istilah *Triaging* dengan jumlah sebanyak 47 orang diikuti dengan UPSI dan UKM yang masing-masing mencatatkan jumlah sebanyak 45 orang dan diikuti dengan UIAM, iaitu sebanyak 39 orang.

2. *R-Naught*

R-Naught didefinisikan sebagai kebolehjangkitan sesuatu virus pada permulaan sesuatu wabak dalam masyarakat. Istilah *R-Naught* ini dipopularkan semasa pandemik COVID-19 melanda dunia. Istilah ini juga digunakan dalam penyebaran virus atau penyakit lain (Hasnah Mohamad, 2020a). Istilah *R-Naught* ini juga memberi kekeliruan pemahaman pelajar terhadap istilah *R-Naught*. Jadual 9 menunjukkan jumlah pelajar yang memahami dan tidak memahami istilah *R-Naught*.

Jadual 9. Tahap Pengetahuan Pelajar Terhadap Istilah *R-Naught* dalam COVID-19

Nama IPTA	UIA	UPSI	UM	UKM
Tahu	4	9	14	15
Tidak tahu	46	41	36	35
Jumlah	50	50	50	50

Rajah 5. Tahap pemahaman pelajar terhadap istilah R-Naught

Berdasarkan Jadual 9 dan Rajah 5 di atas, istilah *R-Naught* mencatatkan jumlah kedua tertinggi, iaitu sebanyak 158 orang pelajar yang tidak tahu berbanding jumlah tahu, iaitu sebanyak 42 orang pelajar hasil tambah daripada keempat-empat universiti. Jika dilihat dari segi perbandingan, UIAM didapati paling tinggi pelajar yang tidak tahu atau kurang cakna tentang makna perkataan *R-Naught* dengan jumlah sebanyak 46 orang berbanding UKM yang mencatatkan jumlah paling rendah, iaitu sebanyak 35 orang, manakala, bagi UPSI dan UM, masing-masing mencatatkan jumlah tidak tahu sebanyak 41 orang dan 36 orang.

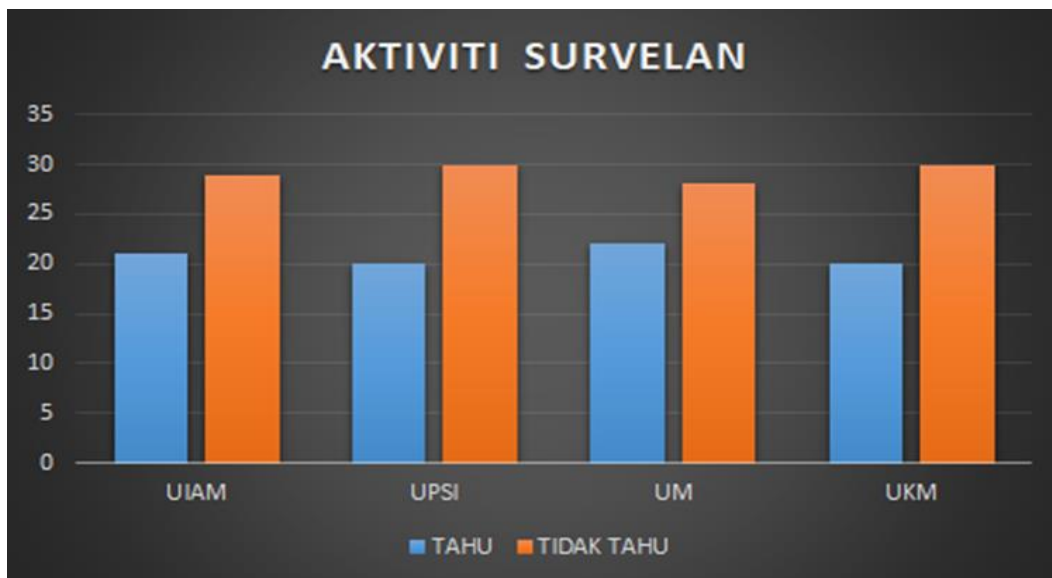
3. Aktiviti Survelan

Aktiviti survelan didefinisikan sebagai sistem amaran awal (*early warning*) dan pengesanan awal (*early detection*) bagi jangkitan COVID-19 di Malaysia. Dapatan kajian menunjukkan bahawa pemahaman pelajar dilihat hampir setara, iaitu jumlah pemahaman terhadap istilah aktiviti survelan hampir sama dan perbezaan antara tahu dengan tidak tahu tidak jauh berbeza. Jadual 10 menunjukkan tahap pemahaman pelajar terhadap istilah aktiviti survelan dalam pandemik COVID-19.

Jadual 10. Tahap Pemahaman Pelajar Terhadap Istilah Aktiviti Survelan dalam COVID-19

Nama IPTA	UIA	UPSI	UM	UKM
Tahu	21	20	22	20
Tidak tahu	29	30	28	30
Jumlah	50	50	50	50

Berdasarkan Jadual 10 dan Rajah 6 menunjukkan masih ramai pelajar tidak mengetahui istilah *Aktiviti Survelan* ataupun pengetahuan pada tahap sederhana. Terdapat seramai 117 orang pelajar yang tidak mengetahui istilah tersebut daripada jumlah sebenar, iaitu 200 orang. Hal ini disebabkan istilah tersebut jarang digunakan ataupun digunakan dengan nama yang lain yang menyebabkan istilah dalam bahasa Melayu janggal didengar. Jika dilihat dari segi perbandingan, UPSI dan UKM mencatatkan jumlah tertinggi yang sama, iaitu sebanyak 30 orang pelajar yang tidak tahu istilah *Aktiviti Survelan* berbanding UIAM dan UM yang masing-masing mencatatkan jumlah sebanyak 29 orang dan 28 orang dan menjadikan jumlah sebanyak 83 orang pelajar sahaja yang mengetahui istilah tersebut.

Rajah 5. Tahap pemahaman pelajar terhadap istilah aktiviti survelan

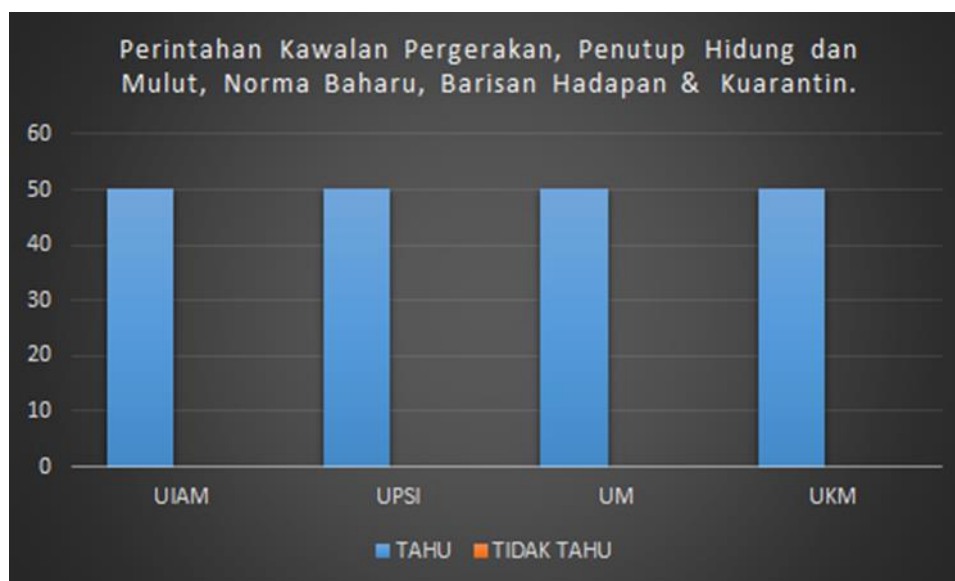
4. Perintah Kawalan Pergerakan, Penutup Hidung dan Mulut, Norma Baharu, Barisan Hadapan, Vaksin dan Kuarantin.

Dapatan kajian menunjukkan bahawa pelajar dari keempat-empat universiti memahami dan mengetahui istilah perintah kawalan pergerakan, penutup hidung dan mulut, norma baharu, barisan hadapan, vaksin dan kuarantin. Hal ini demikian kerana data yang diperoleh menunjukkan angka yang tinggi bagi kolum tahu. Pemahaman terhadap istilah ini disebabkan penggunaan dan penyebarannya yang lebih meluas

berbanding dengan istilah-istilah yang lain. Junaini Kasdan et al. (2020) dan Hasnah Mohamad (2020b) mengatakan bahawa istilah yang biasa didengar, tersebar luas akan mudah memberi pengaruh dan mudah difahami oleh masyarakat disebabkan oleh faktor kebiasaan. Jadual 11 menjelaskan mengenai tahap pemahaman pelajar terhadap istilah yang dinyatakan.

Jadual 11. Tahap Pengetahuan Pelajar Terhadap Istilah Baharu dalam COVID-19

Nama IPTA	UIA	UPSI	UM	UKM
Tahu	50	50	50	50
Tidak tahu	0	0	0	0
Jumlah	50	50	50	50

Rajah 6. Tahap pemahaman pelajar terhadap istilah PKP, penutup hidung dan mulut, norma baharu, barisan hadapan dan kuarantin.

Berdasarkan Jadual 11 dan Rajah 6, menunjukkan jumlah 100 peratus pelajar mengetahui dan memahami istilah *Perintah Kawalan Pergerakan (PKP)*, *Penutup Hidung dan Mulut*, *Norma Baharu*, *Barisan Hadapan*, *Vaksin* dan *Kuarantin*. Hal ini disebabkan istilah tersebut sering digunakan dalam komunikasi harian dan penggunaan ini juga meluas dalam media massa, media cetak dan media sosial.

Berdasarkan dapatan kajian didapati bahawa peratusan pelajar yang tidak mengetahui istilah *R-Naught* (158), *Aktiviti Survelan* (117) dan *Triaging* (176) adalah tinggi berbanding istilah yang lain seperti *barisan hadapan*, *kuarantin*, *penutup hidung dan mulut*, dan *vaksin*. Kebanyakan pelajar lebih menggunakan istilah bahasa Inggeris berbanding istilah bahasa Melayu seperti *mask*, *hand sanitizer*, *close contact*, *flatten the curve* dan sebagainya. Hal ini demikian kerana penggunaan istilah-istilah ini kurang digunakan dalam bahasa Melayu sehingga pelajar kurang cakna dengan penggunaan istilah bahasa Melayu. Sejak wabak pandemik ini merebak, pelbagai istilah yang mengandungi percampuran kod telah digunakan kerana kurangnya penggunaan istilah tersebut dalam bahasa Melayu. Hal ini demikian kerana pandemik ini masih baharu dan pembentukan istilah ini mengambil masa yang lama dan memerlukan penelitian yang mendalam. Tambahan pula, pelajar hanya mengetahui istilah baharu COVID-19 dalam perbualan harian ataupun penggunaan yang meluas dalam media massa atau media sosial. Jadi, melalui hasil dapatan kajian ini, pengkaji mendapati masih ramai pelajar yang kurang cakna tentang kebanyakan istilah yang digunakan dalam sidang media COVID-19 ini. Justeru, dengan adanya kajian mengenai istilah baharu ini, diharapkan kajian mengenai istilah-istilah baharu dapat dijalankan bagi meneruskan dan memperbanyak kosa kata dalam bahasa Melayu sejajar dengan perkembangan

dunia. Dengan cara ini, bahasa Melayu dapat mengungkap pelbagai ilmu, bidang dan fenomena yang berlaku mengikut peredaran zaman.

KESIMPULAN

Peristilahan merupakan satu aktiviti perancangan bahasa yang penting untuk memastikan keintelektualan bahasa Melayu terus terpelihara sebagai bahasa ilmu dan bahasa komunikasi yang standard. Secara umumnya, kajian ini berjaya mengenal pasti 23 istilah yang berkaitan dengan pandemik COVID-19 dalam sidang media dan mengkaji pemahaman pelajar terhadap istilah dalam COVID-19. Dalam konteks peristilahan COVID-19, istilah baharu yang dikeluarkan oleh KKM dan DBP perlu difahami dengan baik oleh setiap lapisan masyarakat supaya tidak menimbulkan keraguan atau kekeliruan dalam kalangan pengguna istilah semasa menggunakan istilah tersebut.

Berdasarkan kajian ini, dapatan menunjukkan bahawa pemahaman pelajar terhadap istilah baharu dalam COVID-19 ini memuaskan. Istilah seperti *face mask*, *hand sanitizer*, *social distancing* menunjukkan jumlah pemahaman yang tinggi. Walau bagaimanapun, terdapat beberapa istilah yang menunjukkan pemahaman yang rendah walaupun sering digunakan atau disebut semasa sidang media, iaitu istilah *R-Naught*, *Triaging* dan *aktiviti surveilan*. Hal ini menunjukkan bahawa pemahaman pelajar sangat dipengaruhi oleh tahap kebiasaannya terhadap istilah tersebut. Istilah seperti *face mask*, *hand sanitizer* merupakan istilah yang biasa didengari dan dipraktikkan. Berbeza dengan istilah *R-Naught* dan *Triaging* istilah ini biasa didengari, namun penggunaan istilah tersebut tidak menjadi kelaziman pelajar. Oleh yang demikian, faktor tersebutlah yang menyebabkan istilah ini menunjukkan pemahaman yang rendah berbanding dengan istilah lain.

Berdasarkan analisis ini juga didapati bahawa perbezaan istilah yang berlaku adalah wajar disebabkan berlakunya perbezaan konsep yang didukung oleh istilah tersebut, selain mengambil kira persekitaran sosial penutur dan bukan sekadar menepati bentuk terjemahan semata-mata. Dalam konteks peristilahan COVID-19, pembentukan istilah yang salah akan menyebabkan berlakunya kekeliruan dan salah pengamalan atau pelanggaran pematuhan arahan yang dikeluarkan. Justeru, penjelasan dalam kajian ini penting untuk memastikan kegiatan penggubalan istilah selari dengan keperluan penggubalan istilah di peringkat antarabangsa, dan istilah yang dibentuk mematuhi piawaian dan panduan yang telah ditetapkan oleh ISO.

RUJUKAN

- Asrul Azuan Mat Dehan, Nor Azuwan Yaakob dan Jama'yah Zakaria (2014). Gerak Kerja '5P' Pembentukan Istilah Bahasa Melayu. *International Journal of Language Education and Applied Linguistics (IJEAL)*. 1, 77-86.
- Dewan Bahasa dan Pustaka. (2019). *Glosari Istilah Penyakit Berjangkit*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Harishon Radzi. (2011). Pemeraksanaan Jati Diri Bahasa Melayu: Isu Penyerapan Kata Asing. *Jurnal Melayu*. 6 (5), 13 – 27.
- Hasnah Mohamad. (2017). *Pembentukan istilah baharu: sejauh mana kesejajarannya dengan pedoman?* Prosiding Persidangan Antarabangsa Sains Sosial dan Kemanusiaan Kali Ke-2 (PASAK 2017), 26-27 April.
- Hasnah Mohamad. (2020a). COVID-19: Istilah yang memenuhi syarat. *Majalah Dewan Bahasa*. 5, 8- 10.
- Hasnah Mohamad. (2020b). Pembentukan Istilah Sains Kesihatan oleh Pengguna dalam Teks Umum Bahasa Melayu. *GEMA Online Journal of Language Studies*. 20 (3), 96 – 112.
- Hetong Ma, Liu Shen, Zidu Xu dan Haixia Sun. (2020). COVID TERM: A Bilingual Terminology for COVID-19. *Research Square*. 1, 1 – 17.

- Junaini Kasdan. (2020). Penciptaan istilah dan akal budi Melayu. *International Journal of the Malay World and Civilisation*. 8(1), 3-16.
- Junaini Kasdan, Rusmadi Baharuddin dan Anis Shahira Shamsuri (2020). Covid-19 dalam Korpus Peristilahan Bahasa Melayu: Analisis Sosioterminologi. *GEMA Online Journal of Language Studies*. 20 (3). 221 – 241.
- Junaini Kasdan, Harshita Aini Haroon, Nor Suhaila Che Pa, dan Zuhaira Idrus (2017). Ketidakselarasan Istilah Bahasa Melayu dalam Korpus Kejuruteraan dan S&T: Analisis Sosioterminologi. *Jurnal Linguistik*. 21 (1), 1-13.
- Junaini Kasdan. (2015). Inovasi dalam proses mencari padanan istilah bahasa Melayu. *Rampak Serantau*. 22, 196-212.
- Kamus Dewan Edisi Keempat. (2005). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka
- Löckinger, G., Kockaert, H. J. dan Budin, G. (2015). Intensional definitions. In. Kockaert, H.J., Steurs, F. (Eds). *Handbook of Terminology Volume 1*, Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Mohd. Rohiman Subri, Rohizani Yaakub dan Azlinda Boheran Nudin. (2021). Pelaksanaan Pengajaran Guru Cemerlang dalam Mata Pelajaran Bahasa Melayu ketika Pandemik COVID-19: Satu Kajian Kes. *PENDETA Journal of Malay Language, Education and Literature*. 12, 21-32.
- Mohd Saipuddin Suliman, Yamamoto Hiroyuki, Nordiana Ab. Jabar, Lim Ying Xuan dan Mimi Suriani Mat Daud. (2021). Impak Pandemik COVID-19 terhadap Bidang Bahasa, Sastera dan Budaya di Malaysia. *PENDETA Journal of Malay Language, Education and Literature*. 12, 10 – 20.
- Namri Sidek. (2020). *Memahami asal-usul dan makna istilah 'wabak' dan 'plague'*. Diakses pada 5 Disember 2020 dari <https://iluminasi.com/bm/adakah-covid-19-layak-digelarkan-wabak-dari-segi-bahasa.html>.
- Puteri Roslina Abdul Wahid. (2012). *Menelusuri Peristilahan Bahasa Melayu*. Kuala Lumpur: Penerbit UM.
- Wilk, R. (2010). Consumption Embedded in Culture and Language: Implications For Finding Sustainability. *Journal of Sustainability: Science, Practice and Policy*. 6(2). 95 – 125.